Облікова картка дисертації

I. Загальні відомості

Державний обліковий номер: 0823U101006

Особливі позначки: відкрита

Дата реєстрації: 26-10-2023

Статус: Захищена

Реквізити наказу МОН / наказу закладу:

II. Відомості про здобувача

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Сопін Євген Олегович
2. Yevhen Sopin

Кваліфікація:

Ідентифікатор ORCID ID: Не застосовується

Вид дисертації: доктор філософії

Аспірантура/Докторантура: так

Шифр наукової спеціальності: 051

Назва наукової спеціальності: Економіка

Галузь / галузі знань: соціальні та поведінкові науки

Освітньо-наукова програма зі спеціальності: Економіка

Дата захисту: 13-06-2023

Спеціальність за освітою: Біотехнічні та медичні апарати та системи

Місце роботи здобувача:

Код за ЄДРПОУ:

Місцезнаходження:

Форма власності:

Сфера управління:

Ідентифікатор ROR: Не застосовується

III. Відомості про організацію, де відбувся захист

Шифр спеціалізованої вченої ради (разової спеціалізованої вченої ради): ДФ 47.104.012

Повне найменування юридичної особи: Національний університет водного господарства та природокористування

Код за ЄДРПОУ: 02071116

Місцезнаходження: вул. Соборна, буд. 11, Рівне, Рівненський р-н., 33028, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

IV. Відомості про підприємство, установу, організацію, в якій було виконано дисертацію

Повне найменування юридичної особи: Національний університет водного господарства та природокористування

Код за ЄДРПОУ: 02071116

Місцезнаходження: вул. Соборна, буд. 11, Рівне, Рівненський р-н., 33028, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

V. Відомості про дисертацію

Мова дисертації: Українська

Коди тематичних рубрик: 06.01.30

Тема дисертації:

1. Підвищення економічної ефективності електронних платіжних послуг у цифровій економіці
2. The economic efficiency improvement of electronic payment services in the digital economy

Реферат:

1. Роботу виконано в Національному університеті водного господарства та природокористування Міністерства освіти і науки України, у якому і відбудеться захист. У дисертації здійснено теоретичне обґрунтування та запропоновано розв'язання наукового завдання, що полягає у поглибленні теоретико-методичних засад та визначенні стратегічних напрямів підвищення економічної ефективності електронних платіжних послуг (ЕПП) у цифровій економіці (ЦЕК). У першому розділі «Теоретико-методичні основи дослідження ринку платіжних послуг в умовах цифрової економіки» визначено структуру ЦЕК та попит на електронні фінансові послуги; обґрунтовано концептуальні засади функціонування цифрових фінансових технологій; розроблено методичні основи дослідження ринку ЕПП у ЦЕК. Уточнено сутність ЦЕК як нового типу господарювання, узагальнено і роз'яснено її основні характеристики та особливості. Удосконалено концептуальні засади функціонування цифрових фінансових технологій (FinTech) як складової ЦЕК. Окрім

розуміння як сукупності технологій, FinTech представлено як: спектр послуг, які надаються на їх основі; міжгалузеву індустрію, яка забезпечує фінансові операції на різних ринках; сферу підприємництва і різновид бізнесу. Визначено основні сутнісні характеристики FinTech. Обґрунтовано ключові позитивні зміни в економіці, зумовлені FinTech, нові можливості і переваги, що створюються ними, а також недоліки використання цих технологій. Відзначено загальну роль FinTech у модернізації фінансового сектору та визначено функції, які вони виконують в економіці (сервісна, інфраструктурна, інформаційна та ін.) і формують наслідки поширення цифрових фінансів. У другому розділі «Особливості розвитку ринку електронних платіжних послуг у контексті розбудови цифрової економіки» досліджено основні тренди розбудови ЦЕК та розвитку FinTech; виокремлено світові тенденції розвитку ринку ЕПП у контексті розбудови ЦЕК; здійснено емпіричну ідентифікацію проблематики забезпечення економічної ефективності ЕПП на рівні підприємства-надавача та, зокрема, удосконалено методичне забезпечення управління кредитними ризиками при здійсненні транскордонних електронних платіжних операцій. Досліджено основні тренди розбудови ЦЕК та розвитку FinTech, що охопило: основні показники і напрями розбудови ЦЕК; розвиток ІКТ та Інтернету; технологічні тренди, зокрема у сфері FinTech; розвиток цифрових платформ і електронного бізнесу. Здійснено порівняння американської, китайської та європейської моделей розбудови ЦЕК з огляду на глобальне лідерство цих центрів. Враховуючи це, на основі запропонованого фрейму набули подальшого розвитку аналітичні оцінки світових тенденцій перетворень ринку ЕПП у межах розбудови ЦЕК, що охопило: світову динаміку, напрями трансформації і структурні тенденції розвитку ринку ЕПП; особливості функціонування такого ринку, зокрема у ЄС; а також формування системи регулювання ринку ЕПП у різних країнах світу. Продемонстровано стале зростання обсягів світового ринку ЕПП, інвестицій, капіталізації компаній, поширення нових платіжних рішень у електронному бізнесі. Подальшого розвитку отримала емпірична ідентифікація проблематики забезпечення економічної ефективності ЕПП на рівні підприємства-надавача (та ЕПС). У межах цього визначено особливості: вибору шляху максимізації прибутку (спеціалізації чи диверсифікації послуг); стратегій розширення діяльності підприємства-надавача (концептуалізовано три стратегії); стадій зростання підприємства (тестування продукту; інтенсивного розширення; зміцнення позицій); підвищення рівня конкурентоспроможності підприємства (умови конкуренції і розвитку, детермінанти конкурентоспроможності тощо). У третьому розділі «Обґрунтування напрямів підвищення економічної ефективності електронних платіжних послуг» розкрито стратегічні напрями підвищення економічної ефективності ЕПП; обґрунтовано науково-прикладні засади підвищення якості управління ризиками (УР) у сфері ЕПП; формалізовано «дорожню карту» інтенсифікації інноваційної діяльності у контексті створення екосистем надання ЕПП. З огляду на тенденції розвитку ринку ЕПП і проблематику діяльності підприємств-надавачів, виокремлено стратегічні напрями підвищення ефективності таких послуг, а саме: 1) підвищення якості УР; 2) генерування і управління інноваціями; 3) створення (удосконалення) платіжних екосистем. Удосконалено науково-прикладні засади підвищення якості УР у сфері ЕПП для підвищення їх ефективності. Задля цього уточнено мету, завдання та стратегічні основи УР, доповнено його методологічну базу (принципи, напрями, типи і види, підходи, методи, методики тощо). Визначено розуміння та аспекти забезпечення якості УР (надійність, інклюзивність, безперервність, результативність та ін.). На засадах системності і диференціації розроблено прикладні заходи щодо підвищення результативності основних складових та етапів УР.

2. The work was performed at the National University of Water and Environmental Engineering, where the defense will take place. The thesis provides a theoretical foundation and proposes a solution to a scientific problem, which consists in deepening the theoretical and methodological framework and identifying strategic directions for improving the economic efficiency of electronic payment services in the digital economy (DE). The first section "Theoretical and Methodological Foundations of Payment Services Market Research in the Digital Economy" defines the structure of DE and the demand for electronic financial services; substantiates the conceptual framework for digital financial technologies; and develops methodological foundations for research on the electronic payment services market in the DE. The essence of DE as a new type of economy was clarified, its main characteristics and features were summarised and clarified. The conceptual framework for digital financial

technologies (FinTech) as a component of the DE has been improved. Besides being understood as a set of technologies, FinTech is presented as: a range of services provided on their basis; an intersectoral industry that provides financial transactions in different markets; a sphere of entrepreneurship and a type of business. The main intrinsic characteristics of FinTech are identified. The key positive changes in the economy brought about by FinTech, the new opportunities and benefits they create, and the disadvantages of using these technologies have been substantiated. The general role of FinTech in the modernisation of the financial sector is highlighted and the functions performed in the economy (service, infrastructure, information, etc.) and shaping the consequences of the digital finance spread are identified. On the basis of the obtained theoretical framework, the methodological foundations for the research on the electronic payment services market in the framework of the DE were improved. In particular, the essence of electronic payment systems (EPS) was clarified, covering their attributes, principles, functions, basic and associated services provided on their basis. The classification of electronic payment systems according to their purpose, relation to the national economy, level of economy, operator, forms of payments, and payment instruments used was supplemented. Comparison of electronic and traditional payment transactions has been made, establishing their peculiarities, conditions, advantages and disadvantages. The second section "Features of the electronic payment services market development in the context of the digital economy formation" investigates the main trends of DE development and FinTech development; identifies global trends of electronic payment services market development in the context of DE development; carries out empirical identification of problems in ensuring economic efficiency of electronic payment services at the provider company level. The main trends in DE formation and FinTech development were investigated, including: main indicators and directions of DE formation; ICT and Internet development; technological trends, in particular in the FinTech area; development of digital platforms and e-business. The American, Chinese and European models of DE formation were compared, taking into account the global leadership of these centres. Taking this into account, on the basis of the proposed framework, analytical assessments of global trends in electronic payment services market transformation within the context of DE formation were further developed, including: global dynamics, directions of transformation and structural trends of the electronic payment services market development; specifics of such market functioning, including in the EU; and formation of the electronic payment services market regulation system in different countries of the world. It shows a steady growth of global electronic payment services market size, investments, capitalization of companies, and the spread of new payment solutions in electronic business. An empirical identification of the problems of economic efficiency of electronic payment services at the level of the provider company (and EPS) has been developed further. Within this framework, the features of: choice of profit maximization path (specialization or diversification of services); strategies for expansion of provider company activities (three strategies are conceptualized); stages of company growth (product testing; intensive expansion; strengthening of positions); increase of company competitiveness level (competitive and development conditions, determinants of competitiveness, etc.) were identified.

Державний реєстраційний номер ДіР:

Пріоритетний напрям розвитку науки і техніки: Інформаційні та комунікаційні технології

Стратегічний пріоритетний напрям інноваційної діяльності: Розвиток сучасних інформаційних, комунікаційних технологій, робототехніки

Підсумки дослідження: Теоретичне узагальнення і вирішення важливої наукової проблеми

Публікації:

- 1. Сопін Є.О. Комплаєнс ризики та ризики недотримання регуляторних актів. Modern aspects of science: 16-th volume of the international collective monograph. Czech Republic: International Economic Institute s.r.o., 2022. P. 163-194
- 2. Khanin I., Bilozubenko V., Sopin Y. Improving the level of economic effectiveness of electronic payment services in a global digital economy. Baltic Journal of Economic Studies. 2022. Vol. 8, No. 1. P. 148-158.

- 3. Сопін Є.О. Основні комплаєнс ризики надавача платіжних послуг в умовах цифрової економіки. Актуальні проблеми економіки. 2019. № 7(217(1)). С. 142-157.
- 4. Сопін Є.О. Удосконалення методичних основ оцінки ризиків надавачів платіжних послуг у цифровій економіці. Актуальні проблеми економіки. 2020. № 7-8(229). С. 93-104.
- 5. Ханін І.Г., Сопін Є.О. Електронні платіжні системи: особливості функціонування та оцінка економічної ефективності. Проблеми економіки. 2021. № 4(50). С. 173-180.
- 6. Ханін І.Г., Білозубенко В.С., Сопін Є.О. Цифрова економіка: сутність, особливості та глобальні тенденції розвитку. Бізнес-інформ. 2021. № 9. С. 65-72.
- 7. Сопін Є.О. Напрями цифровізації сектору фінансових послуг та забезпечення ефективності платіжних операцій у цифровій економіці. Економічний простір. 2021. № 174. С. 50-57.
- 8. Сопін Є.О. Підвищення якості управління ризиками як передумова ефективного надання електронних платіжних послуг. Збірник наукових праць Черкаського державного технологічного університету. Серія: Економічні науки. 2022. Випуск 64. С. 97-104.
- 9. Ханін І. Г., Сопін Є. О. Інтенсифікація інноваційної діяльності підприємства-надавача електронних платіжних послуг у контексті формування платіжних екосистем. Ефективна економіка. 2022. № 4.
- 10. Ханін І.Г., Сопін Є.О. Загальні тенденції розвитку ринку електронних платіжних послуг та проблематика забезпечення економічної ефективності їх надання. Проблеми економіки. 2022. № 2(52). С. 175-183.
- 11. Сопін Є.О. Світові тенденції розвитку FinTech у контексті розбудови цифрової економіки. Бізнес-інформ. 2022. № 6. С. 20-30.
- 12. Сопін Є.О., Основні напрями розвитку Fintech у сучасній цифровій економіці. Економіко-правові та управлінсько-технологічні виміри сьогодення: молодіжний погляд : матеріали Міжнародної науково-практичної конференції (м. Дніпро, 05 листопада 2021 р.). Дніпро, 2021. С. 230-233.
- 13. Сопін Є.О. Сучасна концепція і структура цифрової економіки. Актуальні проблеми використання потенціалу економіки країни: світовий досвід та вітчизняні реалії : матеріали VI Міжнародної науково-практичної конференції (м. Дніпро, 22-23 жовтня 2021 р.). Дніпро, 2021. С. 25-29.
- 14. Сопін Є.О. Особливості звітностей європейських фінтех компаній під час імплементації другої платіжної директиви (PSD2) на прикладі звіту щодо шахрайства. Розвиток фінансово-економічних систем в умовах трансформаційних змін: Матеріали всеукраїнської науково-практичної конференції (м. Львів, 30 жовтня 2021 р.). Львів, 2021. С. 76-80.
- 15. Ханін І.Г., Білозубенко В.С., Сопін Є.О. Управління ризиками у наданні електронних платіжних послуг. Сучасні теорія і практика менеджменту та бізнес-адміністрування: матеріали VI Всеукраїнської науково-практичної Інтернет- конференції, (м. Черкаси, 20 квітня 2022 р.). Черкаси, 2022. С. 169-170.
- 16. Сопін Є. О. Платіжні екосистеми як драйвер розвитку інновацій. Вдосконалення економіки країни: проблеми та шляхи вирішення: матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції (м. Львів, 26 лютого 2022 р.). Львів, 2022. С. 79-82.

Наукова (науково-технічна) продукція: технології

Соціально-економічна спрямованість: визначення стратегічних напрямів підвищення економічної ефективності електронних платіжних послуг (епп) у цифровій економіці (цек)

Охоронні документи на ОПІВ:

Впровадження результатів дисертації: Впроваджено

Зв'язок з науковими темами: 0120U105019, 0121U107606

VI. Відомості про наукового керівника/керівників (консультанта)

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Ханін Ігор Григорович

2. Igor H. Khanin

Кваліфікація: д. е. н., професор, 08.00.03

Ідентифікатор ORCID ID: Не застосовується

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Національний університет водного господарства та природокористування

Код за ЄДРПОУ: 02071116

Місцезнаходження: вул. Соборна, буд. 11, Рівне, Рівненський р-н., 33028, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

VII. Відомості про офіційних опонентів та рецензентів

Офіційні опоненти

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Штулер Ірина Юріївна

2. Iryna Y. Shtuler

Кваліфікація: д. е. н., професор, 08.00.03

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0002-0852-8526

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Приватне акціонерне товариство "Вищий навчальний заклад "Національна академія управління"

Код за ЄДРПОУ: 16476880

Місцезнаходження: вул. Ушинського, буд. 15, Київ, 03151, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління:

Ідентифікатор ROR:

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Коломицева Олена Віталіївна

2. Olena Kolomytseva

Кваліфікація: д.е.н., професор, 08.00.05

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0002-6769-0590

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Черкаський державний технологічний університет

Код за ЄДРПОУ: 05390336

Місцезнаходження: бульвар Шевченка, буд. 460, Черкаси, Черкаський р-н., 18006, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

Рецензенти

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Дорошенко Олена Олександрівна
2. Olena O. Doroshenko

Кваліфікація: к.е.н., доц., 08.00.09

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0002-6428-0326

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Національний університет водного господарства та природокористування

Код за ЄДРПОУ: 02071116

Місцезнаходження: вул. Соборна, буд. 11, Рівне, Рівненський р-н., 33028, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Нікитенко Дмитро Валерійович
2. Dmytro V. Nikytenko

Кваліфікація: д. е. н., професор, 08.00.03

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0003-4989-0879

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Національний університет водного господарства та природокористування

Код за ЄДРПОУ: 02071116

Місцезнаходження: вул. Соборна, буд. 11, Рівне, Рівненський р-н., 33028, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

VIII. Заключні відомості

Власне Прізвище Ім'я По-батькові голови ради	Ковшун Наталія Едуардівна
Власне Прізвище Ім'я По-батькові головуючого на засіданні	Ковшун Наталія Едуардівна
Відповідальний за підготовку облікових документів	Бондарєва Тетяна Григорівна
Реєстратор	УкрІНТЕІ
Керівник відділу УкрІНТЕІ, що є відповідальним за реєстрацію наукової діяльності	Юрченко Тетяна Анатоліївна